

Greg King a Penny Wilsonová

SOUMRAK IMPÉRIA

TRAGÉDIE NA MAYERLINGU
A KONEC DYNASTIE HABSBURKŮ

SOUMRAK
IMPÉRIA

Greg King a Penny Wilsonová

SOUMRAK IMPÉRIA

TRAGÉDIE NA MAYERLINGU
A KONEC DYNASTIE HABSBURKŮ

BOURDON

TWILIGHT OF EMPIRE

Text Copyright © 2017 by Greg King and Penny Wilson

Translation © Věra Skaláková 2017

All rights reserved

Published by arrangement with St. Martin's Press

(*www.stmartins.com*)

Sue Woolmansová

P O D Ě K O V Á N Í

Příběh Mayerlingu zůstává kontroverzním i po uplynutí více než stovky let. Při výzkumech i při psaní této knihy jsme se snažili co možná nejvíce držet toho mála známých faktů a zároveň prověřovat rozličné teorie, nabízející alternativní možnosti. K tématu jsme přistupovali zcela bez předsudků, prověřovali jsme všechna dostupná tvrzení a objektivně hodnotili důkazy. Bez ohledu na značné překážky spojené s pátráním po detailech jednoho milostného poměru a dvojí záhadné smrti před více než jedním stoletím věříme, že se nám podařilo dospět k několika novým závěrům, které nabízejí zcela odlišný pohled na vztah mezi Rudolfem a Mary Vetserovou.

Pro lepší přehled jsme naše vyprávění rozložili do čtyř dílů. V první části, která zahrnuje události do 28. ledna 1889, jsme představili hlavní osoby dramatu a předestřeli scénu budoucí tragédie. Druhá část přináší nepřikrášlený popis celé hrůzné události a její bezprostřední následky. Při zpracování jsme se důsledně snažili vyhýbat všem protichůdným tvrzením a vynechat příliš vtíravé analýzy. Třetí část se zaměřuje na všemožné konspirační teorie, které jsou s tímto příběhem od samého

počátku nerozlučně spjaty. Čtvrtá část této knihy je patrně nejdůležitější. Zde dáváme do kontextu události popsané v předchozích kapitolách, analyzujeme psychologické motivace, přinášíme nová vysvětlení starých kontroverzí. Snažíme se odhalit, k čemu podle nás skutečně došlo ráno 30. ledna 1889 v zasněženém loveckém zámku. Ačkoliv nikdo nemůže s jistotou říci, co se tehdy přesně odehrálo v Rudolfově ložnici, věříme, že naše rekonstrukce událostí je správná, v souladu s fakty, podpořena psychologickou analýzou a posílena dalšími, dříve přehlédnutými forenzními důkazy. Závěry, které takto vycházejí najevo, jsou občas překvapivé, možná dokonce šokující. V určitém smyslu byli Rudolf a Mary oběťmi: on s těžkými šrámy na duši a pravděpodobně ve spárech závažné duševní poruchy; ona, pro své nejbližší pouze prostředek k dosažení cíle. Oba uvízli v osidlech nebezpečně rozehrané, smrtící partie a mnoho z jejich spoluhráčů – včetně baronky Heleny Vetserové a Marie Larischové – přispělo k tragickému vyústění závažnou, ba i děsivou měrou. Mayerling je vlastně příběhem dvou exaltovaných, avšak poraněných bytostí, které se na zářivém jevišti imperiální Vídně rozhodly spáchat strašlivou *folie à deux* (přenos bludných představ z jedné osoby na druhou, pozn. překl.). Jazyčkem na vahách byla i duševní nevyváženost, bezohledné vydírání, neúprosná realita pohlavní choroby, pověsti o incestu a hrozící obvinění z velezrady. Za cukrátkovým závojem romantismu se skrývá příběh ještě dramatictější než samotná legenda, která zůstává jeho věrnou průvodkyní již více než sto let.

Při naší práci se nám dostalo vynikající podpory od mnoha profesních kolegů, rodiny a přátel, jejichž přínos považujeme za nenahraditelný. O informace se s námi podělilo několik potomků osob, kterých se tragédie a její následky úzce dotýkaly: mezi nimi byli Jeho Výsost Dom Duarte Pio, vévoda z Braganzy, Její Jasnost kněžna Sophie z Hohenbergu a Paul A. Slatin, který nám velkoryse umožnil nahlédnout do nepublikovaného *Abschrift*, záznamu o událostech na Mayerlingu, jak je zapsal jeho dědeček, dvorní sekretář dr. Heinrich Slatin.

Penny Wilsonová by ráda vyjádřila vděčnost za podporu členům své rodiny: rodiče Edward a Mary O'Hanlonovi z Tucsonu v Arizoně; Peter a Lynne O'Hanlonovi z Providenciales na Turks & Caicos Islands;

James a Tricia Manarovi z Phoenixu v Arizoně; Jon Phillips z Tucsonu v Arizoně; Peggy, Eric a Ryan Cartwrightovi z Riverside v Kalifornii; Barbara Wilsonová z Riverside v Kalifornii; Mary Kelseyová a Dominic z Winchesteru v Kalifornii. A především znovu a znovu děkuje Tomu Wilsonovi za vše, co dělá.

Jako vždy Greg King upřímně děkuje svému otci Rogeru Kingovi za jeho neutuchající podporu a povzbuzování.

Penny Wilsonová děkuje svým zaměstnancům a spolupracovníkům v City Gym v Riverside v Kalifornii za to, že měli dveře otevřené i za její nepřítomnosti: Nicole Flahertyová, Gio Gonzalez, Haley Hyland-McIntyre, Olivia Mercadová, Basil Trenham, Chris Wilkins, Teddy Yelland, Matthew Crouch, Ian Melgar a Alvin Wright. Dále chce poděkovat dlouholetým přátelům a fitness nadšencům: Gino Gonzalez, Eugene Mejia, Clayton Nicodemus, Kristy Orona, Gabby Perezová, Jennifer Riderová, Jisel Wilson-Schellová a Lupita Wilsonová. Mnohé díky patří také osazenstvu City Gym, zejména Donu Lowreyovi, Chrisu Schaperovi a Donně Zeebové.

Greg King by rád poděkoval Janet Ashtonové, Paulette Blumové, Diane Eakinové, Jeannine Evansové, profesoru Josephu Fuhrmannovi, Brienu Horanovi, Cecelii Manningové, Susanne Meslansové, Scottu Michaelsovi, Bradu Swensonovi a Debře Tateové za jejich dlouholetou podporu, rady a neutuchající přátelství.

Penny Wilsonová děkuje Erikovi a Lise Hocuttovým a Austinu Hocuttovi za skvělou společnost při návštěvě Havajských ostrovů a dlouholetému příteli Christopheru Kinsmanovi za to, že bydlí hned přes ulici, vaří pivo a je skvělý. Rovněž děkuje – stejně jako vždy od vydání své první knihy roku 2003 – celé té skvělé partě lidí na Facebooku. Je jich příliš mnoho, než aby se dali jednotlivě jmenovat (a ona by se propadla hanbou, kdyby snad na někoho zapomněla), ale jsou to ti nejlepší přátelé z internetu, jaké kdo může mít, inteligentní, milí, vstřícní, soudržní a vždy plní humoru, kteří jí pomáhají zvládnout každodenní starosti. Simon Donoghue si zaslouží poděkování jednoduše proto, že je nejlepší, a Penny Wilsonová se těší, až se s ním letos osobně setká, aby vedli zasvěcené filozofické diskuse a prováděli různé vylomeniny. A díky za dlouholeté přátelství náleží i jednomu a jedinečnému Oscaru Shearerovi.

Jsmo vděční naší agentce Dorii Simmondsové za vytrvalé povzbuzování a rady, které nám při výzkumu a tvorbě knihy poskytla. Charles Spicer, náš editor u St. Martin's Press, knihu od samotného začátku nadšeně podporoval a přispěl svým dílem k jejímu vzniku. April Osbornová, pomocná editorka u St. Martin's Press, zachovávala při dohledu nad kompletací práce neochvějnou trpělivost.

Za rady týkající se různých aspektů příběhu a poskytování dalších hodnotných informací bychom chtěli poděkovat Janet Ashtonové; Arturo Bechéovi z Eurohistory; Coryne Hallové; Orle Hickeyové, pracovníci Group Public Relations v Claridge's Hotel v Londýně; Marlene Eilers Koenigové; profesorce Ilaně Millerové; Karen Rothové a Katrině Warneové.

Přátelští a ochotní zaměstnanci Haus-, Hof- und Staatsarchiv (*Ústřední archiv rodu Habsburků, založ. r. 1749*) a Österreichischer Nationalbibliothek (*Rakouská národní knihovna*) ve Vídni nám velmi pomohli při výzkumných pracích na této knize. Obzvláštní dík si zaslouží Joan Blackerová, koordinátorka knižních výpůjček v Everett Public Library ve státě Washington, která vykonala skutečné zázraky a dokázala nám sehnat i ty nejjobskurnější publikace v souvislosti s mayerlinskou tragédií. Patří jí naše hluboké uznání.

Denise C. Clarkeová a Alfred Luckerbauer ve vlastním volnu a za slunné velikonoční neděle obětavě navštívili Mayerling a Heiligenkreuz; napomohli tak aktualizaci příběhu od doby naší poslední návštěvy. Udělali také skvělé snímky, ačkoliv bohužel jen málo z nich může být v této knize uveřejněno. Oscar Shearer trpělivě vybíral a upravoval mnoho dalších fotografií. Simon Donoghue pročetl stále se měnící rukopis a přicházel s kritickými a zasvěcenými postřehy ohledně způsobu provedení a možných motivů. Mark Andersen se s námi velice štědře podělil o nepřeberné množství vzácných a neocenitelných knih, výstavních katalogů a dalších materiálů, které nám pomohly obohatit vyprávění o další detaily.

Základním pilířem pro nové zhodnocení tohoto tragického příběhu je odborná analýza a určení psychologických motivací. Jsme nesmírně zavázáni dr. Stefanii Plattové, sestřence Grega Kinga a bývalé ředitelce Professional Clinical & Forensic Services v Institute on Violence Abuse and Trauma/Family Violence & Sexual Assault Institute of San

P O D Ě K O V Á N Í

Diego v Kalifornii, která prostudovala seznam osobností a přehled důkazů v kauze Mayerling. Doktorka Plattová nemohla přesně určit diagnózu dávno mrtvých lidí bez aktuálních klinických rozborů, ale její rady a schopnost intimního vhledu nám pomáhaly učinit zasvěcený odhad a nalézt přijatelné behaviorální vysvětlení pro naše hlavní aktéry. Zatímco za zde předložené hypotézy odpovídáme pouze my, tato kniha by rozhodně byla méně působivá bez velkorysého přispění doktorky Plattové.

Na závěr bychom rádi vyjádřili nehynoucí vděčnost královské autorce a historičce Sue Woolmansové. Nikdo neprojevoval o tuto knihu větší zájem a nikdo nebyl více nápomocen při jejím vzniku. Ve svém úsilí byla neúnavná, od pročítání různých verzí rukopisu přes sdílení plodů vlastního výzkumu, až po zásobování tucty vzácných knih a obskurních materiálů. Děkujeme za její nesobeckou oddanost a jsme hrdi, že ji smíme nazývat svou přítelkyní.

DRAMATIS PERSONAE

HABSBURKOVÉ A JEJICH KRÁLOVŠTÍ PŘÍBUZNÍ

František Josef I., císař rakousko-uherský (Kaiser von Österreich-Ungarn), narozen 18. srpna 1830, zemřel 21. listopadu 1916, vládl v letech 1848–1916; Rudolfův otec

Alžběta, císařovna rakousko-uherská („Sissi“), narozena 24. prosince 1837 jako princezna Alžběta v Bavorsku, provdala se za císaře Františka Josefa I. 24. dubna 1854, zavražděna 10. září 1898 v Ženevě; Rudolfova matka

Rudolf, korunní princ a arcivévoda rakousko-uherský (Kronprinz und Erzherzog von Österreich-Ungarn), dědic trůnu (Thronfolger), narozen 21. srpna 1858, oženil se s princeznou Stefanií Belgickou 10. května 1881, zemřel 30. ledna 1889 v Mayerlingu

Stefanie, korunní princezna a arcivévodkyně rakousko-uherská, narozena 21. května 1864 jako princezna Stefanie Belgická, první sňatek s korunním princem Rudolfem 10. května 1881; 22. března 1900 uzavřela druhý sňatek s maďarským hrabětem Elemérem Lónyay de Nagy-Lónyayes Vásárosnamény, zemřela 23. srpna 1945; manželka Rudolfa

Alžběta, arcivévodkyně rakousko-uherská (Erzsi), narozena 2. září 1883, provdala se za knížete Otto Werianda von Windischgrätz roku 1902, zemřela 16. března 1963; dcera Rudolfa

Gisela, arcivévodkyně rakousko-uherská, narozena 12. července 1856, provdala se za prince Leopolda Bavorského roku 1873, zemřela 27. července 1932; sestra Rudolfa

Marie Valerie, arcivévodkyně rakousko-uherská, narozena 22. dubna 1868, provdala se za arcivévodu Františka Salvátora roku 1890, zemřela 6. září 1924; sestra Rudolfa

Žofie, arcivévodkyně rakousko-uherská, narozena roku 1805 jako princezna Žofie Bavorská, provdaná za Františka Karla, zemřela 1872; babička Rudolfa z otcovy strany

Karel I., císař rakousko-uherský, narozen 1887, roku 1911 se oženil s princeznou Zitou Bourbonso-Parmskou, vládl v letech 1916–1918, zemřel roku 1922; Rudolfův bratranec z druhého kolena

Zita, rakouská císařovna, narozena roku 1892 jako princezna bourbonsko-parmská, zemřela roku 1989

Albrecht, arcivévoda rakousko-uherský, vévoda těšínský, narozen roku 1817, zemřel roku 1895, generální inspektor císařských a královských ozbrojených sil; prastrýc Rudolfa

Ferdinand IV., velkovévoda toskánský, narozen roku 1835, zemřel roku 1908, vládl v letech 1859–1860

Jan Salvátor, arcivévoda („Jan Orth“), narodil se roku 1852, v roce 1889 se zřekl všech titulů a přijal jméno Jan Orth, zmizel na moři roku 1891; vzdálený bratranec Rudolfa

Leopold Salvátor, arcivévoda, narozen 1868, nejstarší syn velkovévody Ferdinanda IV. Toskánského, roku 1902 se vzdal všech titulů a přijal jméno Leopold Wölfling, zemřel roku 1935; vzdálený bratranec Rudolfa

Louisa, arcivévodkyně, narozena roku 1870, dcera velkovévody Ferdinanda IV. Toskánského, roku 1891 se provdala za prince Friedricha Augusta Saského (později korunního prince saského), rozvedla se roku 1903, zemřela 1947; vzdálená sestřenice Rudolfa

DRAMATIS PERSONAE

Miguel, vévoda z Braganzy, narozen roku 1853, zemřel roku 1927; vdovec po Rudolfově sestřenici kněžně Alžbětě von Thurn und Taxis, měl vztah s Mary Vetserovou

Filip, princ sasko-koburský, narozen roku 1844, ženatý s Louisou Belgickou od roku 1875, rozvedený roku 1906, zemřel roku 1921; švagr Rudolfa

Louisa, princezna sasko-koburská, narozena roku 1858 jako Louisa Belgická, roku 1875 se provdala za prince Filipa ze Sasko-Koburska a Gothy, rozvedená 1906, zemřela roku 1924; švagrová Rudolfa

Marie, hraběnka Larischová, narozena roku 1858 jako hraběnka Marie von Wallersee, roku 1877 se provdala za hraběte Georga von Larisch, zemřela roku 1940; sestřenice Rudolfa

VETSEROVÉ A BALTAZZIOVÉ

Albin, baron von Vetsera (Freiherr von Vetsera), narozen 28. února 1825, oženil se 2. dubna 1864 s Helenou Baltazziovou, zemřel v Káhiře 14. listopadu 1887; 24. března 1867 obdržel Leopoldův řád a byl povýšen do dědičného rytířského stavu; 2. října 1869 mu byl udělen císařský Řád svatého Štěpána; 30. ledna 1870 byl jmenován dědičným říšským baronem; otec Mary

Helena Vetserová, narozena 25. května 1847 v Marseille, dcera bankéře Theodora Baltazziho a jeho druhé manželky Elizy Sarrellové; provdala se za Albina Vetseru 2. dubna 1864; zemřela 1. února 1925; matka Mary

Ladislaus Vetsera, narozen 1865, zemřel 8. prosince 1881 při požáru v divadle na Ringstrasse; bratr Mary

Johanna Vetserová („Hanna“), narozena 25. května 1868 v Konstantinopoli, zemřela 28. února 1901; sestra Mary

Mary Vetserová, narozena 19. března 1871, zemřela 30. ledna 1889

Franz Vetsera („Feri“), narozen 29. listopadu 1872, zemřel 22. října 1915 v bitvě u Kolki v Rusku; bratr Mary

Baltazziová, Elizabeth, narozena 1842, provdaná roku 1862 za Alberta Llewellyna, třetího barona Nugenta, zemřela 1899; teta Mary

Baltazziová, Marie Virginie, narozena 1848, provdaná roku 1875 za Otu, hraběte von Stockau, zemřela roku 1927; teta Mary

Baltazzi, Alexander, narozen roku 1850, zemřel roku 1914; strýc Mary

Baltazzi, Hector, narozen roku 1851, zemřel roku 1916; strýc Mary

Baltazzi Aristides, narozen roku 1853, zemřel roku 1914; strýc Mary

Baltazziová, Evelina, narozena roku 1854, provdaná roku 1872 za Georga, hraběte von Stockau, zemřela roku 1901; teta Mary

Baltazzi, Heinrich, narozen roku 1858, zemřel roku 1929; strýc Mary

DVOŘANÉ

Auchenthaler, dr. Franz, dvorní lékař Jeho Veličenstva (Leib-und Hofarzt Sr. Majestät), narozen 1840, zemřel 1913

Bombelles, vice-admirál hrabě Karl von, vrchní hofmistr na Rudolfově dvoře (Obersthofmeister), narozen 1832, zemřel 1889

Bratfisch, Josef, narozen roku 1847, zemřel roku 1892, Rudolfův oblíbený fiakrista

Ferenczyová, Ida von, narozena 1839, zemřela 1928, předčitatelka císařovny Alžběty

Fritsche, poručík Viktor von, narozen 1857, zemřel 1945, tajemník sekretariátu korunního prince (Sekretär am Sekretariat des Kronprinzen)

Gondrecourt, generálmajor hrabě Leopold, narozen roku 1816, zemřel 1888, Rudolfův vojenský vychovatel, nahrazen Latourem von Thurmburg

Latour von Thurmburg, plukovník Josef, narozen roku 1820, zemřel roku 1903, Rudolfův vychovatel

Loschek, Johann, narozen 1845, zemřel 1932, dveřník (Saaltürhüter) v Rudolfových službách; příležitostný Rudolfův komorník (Kammerdiener)

Slatin, dr. Heinrich, dvorní sekretář (Hofsekretär), vedl sedmičlennou komisi, která vyšetřovala okolnosti Rudolfovy smrti v Mayerlingu

Widerhofer, dr. Hermann, narozen 1832, zemřel 1901, dvorní rada (Hofrat) a osobní lékař korunního prince (Leibarzt des Kronprinzen)

DRAMATIS PERSONAE

ZÁJMOVÉ OSOBY

Casparová, Marie („Mitzi“), narozena roku 1864, zemřela roku 1907, milenka Rudolfa

Hoyos-Spritzenstein (Hoyos), hrabě Josef („Josl“), narozen roku 1839, zemřel roku 1899, lovecký společník Rudolfa, přítomen na Mayerlingu

Jahodová, Agnes, komorná Mary Vetserové

Schrattová, Kateřina, narozena roku 1853, zemřela roku 1940, herečka Dvorního divadla (Burgtheater), milenka Františka Josefa

Szepe, Moritz, narozen roku 1835, zemřel roku 1902, vydavatel *Neues Wiener Tagblatt* a *Wiener Tagblatt*

Tobiasová, Hermína, narozena roku 1865, zemřela roku 1929, učitelka hry na klavír a přítelkyně Mary Vetserové

ÚŘEDNÍCI

Károlyi, hrabě Stefan („Pišta“), narozen roku 1845, zemřel roku 1907, člen Uherského parlamentu a zastávce maďarské nezávislosti

Krauss, baron Franz von, narozen roku 1840, zemřel roku 1919, vídeňský náčelník policie (*Polizeipräsident*) v roce 1889

Szögyény-Marich, Ladislaus von, narozen roku 1840, zemřel roku 1916, sekční šéf ministerstva zahraničních věcí pro Uhersko, blízký přítel a důvěrník korunního prince; Rudolfův vykonavatel závěti

Taaffe, hrabě Eduard von, narozen 1883, zemřel 1895, rakouský předseda vlády (*Österreichs-Ministerpräsident*)

Tisza, Kálmán von, narozen roku 1830, zemřel roku 1902, uherský předseda vlády a vůdce Liberální strany

Č Á S T
P R V N Í

